

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
ИА „ОДИТ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“

ДОКЛАД

за дейността на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС“ за 2020 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ към министъра на финансите е Одитен орган за програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, както и за други фондове и програми, по които Република България получава финансиране от Европейския съюз и други донори.

Мисията на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС“ е да защитава финансовите интереси на европейските и българските данъкоплатци, като извършва одитна дейност в съответствие с международно приетите одитни стандарти и в резултат предоставя на Европейската комисия/други донори независима и обективна оценка относно:

- ефективността на системите за управление и контрол относно програмите и фондовете, финансирани от бюджета на ЕС или други донори;
- точността, законосъобразността и редовността на представените отчети и кореспондиращите им транзакции по съответните програми.

Основните стратегически цели на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС“, заложиени в Стратегическия план на агенцията за периода 2018 – 2020 г., са следните:

- Постигане на високо качество на одитната дейност в съответствие с международните одиторски стандарти, в т.ч. качествено и в срок изпълнение на одитни ангажименти по програми и проекти, финансирани със средства от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и други програми, по които Република България получава финансов ресурс;
- Поддържане на адекватен административен капацитет на Одитния орган посредством осигуряване на оптимален брой квалифицирани одитори за изпълнение на одитните ангажименти и текущо повишаване на тяхната професионална квалификация, знания, умения и мотивация;
- Ефективна комуникация и сътрудничество със службите на Европейската комисия и органите в Република България, отговорни за управлението и контрола на средствата

от ЕС и други донори и подпомагане на изграждането на ефективни системи за управление и контрол на средствата от Европейския съюз посредством оценка и даване на препоръки за функционирането им.

През 2020 г. Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС“ (ИА ОСЕС) изпълни с високо професионално качество ангажиментите, възложени от приложимите европейски регламенти, споразумения с донори и национални правила и своевременно докладва резултатите на ЕК и другите донори. Успешното изпълнение в условията на извънредна епидемична обстановка, свързана с пандемията от COVID-19 се дължи на създадената оптимална организация на работа и ефективен контрол на качеството.

Одитната дейност на Одитния орган през този отчетен период включваше одитни ангажименти по девет основни оперативни програми, съфинансирани със средства от ЕФРР, КФ, ЕСФ и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ), по програмите за териториално сътрудничество, „Еразъм+“, „Европейски корпус за солидарност“, програмите, финансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм, Българо-Швейцарската програма и други.

II. ОДИТНА ДЕЙНОСТ ПО ЕФРР, КФ, ЕСФ И ФЕПНЛ

1. Годишни контролни доклади от февруари 2020 г.

През февруари 2020 г. Одитният орган издаде и представи на ЕК 12 бр. годишни контролни доклади и годишни одиторски мнения за счетоводната 2018-2019 г. по деветте основни програми по ЕФРР, КФ, ЕСФ и ФЕПНЛ, както и по трите програми за трансгранично сътрудничество „България-Турция“, „България-Република Северна Македония“ и „България-Сърбия“.

В резултат на ефективната комуникация между Управляващите органи, Сертифициращия орган и Одитния орган остатъчното ниво на грешка по програмите беше сведено под прага на същественост от 2% от декларираните разходи по съответните програми. Всички годишни контролни доклади са изпратени своевременно на УО и СО и са предоставени на ЕК чрез SFC2014 до определения по регламент срок 15.02.2020 г. Всички горепосочени доклади са приети от съответните главни дирекции на ЕК.

2. Системни одити

През 2020 г. бяха издадени следните доклади от системни одити по основните оперативни програми и трите програми за трансгранично сътрудничество (по външните граници на ЕС), за които ИА ОСЕС е Одитен орган:

- доклад от четвърти хоризонтален системен одит на Сертифициращия орган по ЕСИФ и ФЕПНЛ и одит на отчетите (издаден на 05.02.2020 г.);
- доклад от четвърти хоризонтален системен одит за увереност относно ефективното функциониране на Информационните системи за управление, наблюдение и счетоводство на оперативните програми (издаден на 07.02.2020 г.);
- доклад от пети системен одит на Управляващия орган по ОП за храни по ФЕПНЛ (издаден на 20.03.2020 г.);
- доклад от пети системен одит на Управляващия орган по ОП „Развитие на човешките ресурси“ (издаден на 30.03.2020 г.);
- доклад от шести системен одит на Управляващия орган по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ (издаден на 30.03.2020 г.);

- доклад от шести системен одит на Управляващия орган по ОП „Околна среда“ (издаден на 06.04.2020 г.);
- доклад от пети системен одит на Управляващия орган по ОП „Добро управление“ (издаден на 09.04.2020 г.);
- доклад от пети системен одит на Управляващия орган по ОП „Региони в растеж“ (издаден на 04.05.2020 г.);
- доклад от шести системен одит на Управляващия орган по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ (издаден на 21.04.2020 г.);
- доклад от първи системен одит на Управляващия орган по ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“ (издаден на 11.05.2020 г.);
- доклад от четвърти системен одит на Управляващия орган по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ (издаден на 13.07.2020 г.);
- доклад от четвърти системен одит по програмите за териториално сътрудничество Интеррег ИПП „България-Сърбия“, „България-Турция“ и „България - Република Северна Македония“ (издаден на 23.11.2020 г.).

Констатации с високо ниво на същественост са формулирани в последните четири доклада, посочени по-горе, във връзка с проблеми при верификация на специфични индикатори по проекти и неправилно категоризиране на краен получател като средно предприятие (ОПИК и ОПИМСП) и обществени поръчки (ОПНОИР и ТГС програмите). Препоръчани и предприети са съответни корективни действия. За всички изброени органи финалната оценка на Одитния орган е, че съществуващите системи за управление и контрол по програмите функционират правилно и в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Делегиран Регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията. Съгласно указанията на ЕК оценките на системите по програмите са определени на ниво 2 от четиристепенната скала („Функционира. Необходимо е известно подобрене“), което съответства на средно ниво на сигурност. Всички посочени доклади от системни одити са надлежно представени на ЕК чрез системата SFC2014.

3. Одити на операциите

- За пета счетоводна година (2018-2019)

Във връзка с одита на операциите по ОПИК за пета счетоводна година Одитният орган извърши допълнителни проверки по представените от Управляващия орган резултати и през януари 2020 г. издаде окончателни доклади с констатирани нарушения с финансово влияние по три проекта. Предложените корективни мерки бяха приложени своевременно от УО и намалиха остатъчната грешка на ниво под прага на същественост от 2 %, което позволи издаване на годишно одиторско мнение с резерва с ограничено влияние по ОПИК.

- За шеста счетоводна година (2019-2020) са издадени следните одитни доклади от одитите на операциите по основните оперативни програми и трите програми за трансгранично сътрудничество:

- 27 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по ОПРР;
- 30 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по ОПИК;
- 23 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по ОПОС;
- 6 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по ОПТТИ;
- 10 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по ОПНОИР;
- 28 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по ОПДУ;
- 20 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по ОПРЧР;
- 28 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по ОПХ ФЕПНЛ;

- 30 бр. доклади за резултатите от проверките на проекти по програмите за териториално сътрудничество Интеррег ИПП за ТГС „България - Република Северна Македония“, „България - Турция“ и „България - Сърбия“ (по външните граници на ЕС).

III. ОДИТНА ДЕЙНОСТ ПО ДРУГИ ПРОГРАМИ

1. За програмите, финансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм, одитната дейност през 2020 г. е представена в следните издадени доклади:

- доклади от 10.03.2020 г. от системни одити на програмните оператори на програма „Вътрешни работи“ и програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“;
- доклад от 22.05.2020 г. от системен одит на Програмния оператор на Фонда за Двустранни отношения и на Фонда за Техническа помощ, финансирани от ФМ на ЕИП и НФМ 2014–2021;
- доклад от 3.07.2020 г. от системен одит по програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“;
- доклади от одити на операциите - 2 бр. по програма „Вътрешни работи“ (от 26.08.2020 г.) и 4 бр. по програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ (от 30.09.2020 г.).

Резултатите от извършената одиторска работа през 2020 г. са обобщени в изготвения Годишен одитен доклад по чл. 5.5, параграф 1, буква (е), точки (i) и (ii) от Регламентите за изпълнение на ФМ на ЕИП 2014 – 2021 г. и НФМ 2014 – 2021 г. Общото проектирано ниво на грешка за двата финансови механизма е 0,92 %, а след прилагане на препоръчаните корективни действия остатъчното ниво на грешка е 0,72 %.

Обхватът на извършената одиторска работа за сертифицираните разходи за счетоводната година е представен в следната таблица:

Програма/фонд	Разходи – популация за одити на операциите за счетоводната 2019/2020 година (лева)	Брой единици в извадките	Разходи в извадките – лева и % от разходите в популацията		Брой проверени ОП в извадките	Брой ОП с финансови корекции от Одитния орган (от к.7)	Общ бр. грешки с фин. влияние на ОО (ОП и други)
			(лева)	%			
1	2	3	4	5	6	7	8
„Вътрешни работи“	1 065 846,57	4	891 516,00	83,64	-	-	-
„Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“	2 428 940,42	10	2 066 803,46	85,09	-	-	-
Фонд за Двустранни отношения	258 977,09	7	56 303,34	21,74	3	-	-
Фонд Техническа помощ	624 035,44	11	106 923,97	17,13	2	1	1
„Опазване на околната среда и климатични промени“	195 580,00	НП	195 580,00	100,00	НП	НП	НП
„Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“	75 672,81	30	17 436,15	23,04	-	-	-
Общо:	4 649 052,33	62	3 334 562,92	71,73	5	1	1

2. Одитната дейност по други програми е представена, както следва:

- ✓ По Съвместна ОП ИНТЕРРЕГ V-A Румъния- България 2014-2020 г. се извършиха проверки по проследяване на препоръки по констатации на външния одитор, нает от Румънския одитен орган да осъществява одити на българска територия. Резултатите от проверките са представени на 22.06.2020 г.
- ✓ По Програма за транснационално сътрудничество „Балкани-Средиземно море 2014-2020“ са извършени системен одит и одит на операциите и са издадени 3 бр. доклади на 4.12.2020 г.
- ✓ По Програма за трансгранично сътрудничество Интеррег V-A “Гърция-България 2014-2020“ са извършени системен одит и одит на операциите и са издадени 8 бр. доклади на 4.12.2020 г.
- ✓ По Съвместната оперативна програма за трансгранично сътрудничество по Европейски инструмент за съседство „Черноморски басейн 2014-2020“ са извършени:
  - одит на операциите и резултатите са докладвани на 30.09.2020 г.;
  - одит на системите и резултатите са докладвани на 21.07.2020 г.
- ✓ По Фонд „Солидарност“ е извършен одит на отчетите и на 4.11.2020 г. са издадени доклад и одитно становище, изпратени на ЕК.
- ✓ По Българо-Швейцарската програма за сътрудничество на 31.08.2020 г. е издаден доклад от одита за приключване на програмата, който включи проверка на системите за управление и контрол и извадка от 5 проекта.
- ✓ По Програма „Еразъм+“, Програма „Европейски корпус за солидарност“, мрежи ECVET и Eurodesk са изготвени:
  - доклад за одит на отчетите и транзакциите от 16.03.2020 г.;
  - доклад за одит на системите от 16.03.2020 г.

Изготвен е и е предоставен на Европейската комисия пакет с документи за годишно приключване, както следва:

- Одитно мнение по Годишната декларация за 2019 г. на Националната агенция по програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“;
- Анекс 1 към мнението - Констатации и препоръки;
- Анекс 2 към мнението - Доклади за резултатите от извършените от Одитния орган системен одит и одит на отчетите и транзакциите по Годишната декларация за 2019 г.

Пакетът с документи е изпратен на 16.03.2020 г. до Националната агенция – ЦРЧР, Националният орган - МОН и Европейската комисия.

IV. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ ЗА ЗАЩИТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНТЕРЕСИ НА ЕС

▪ Одити на Европейската комисия и Европейската сметна палата

През 2020 г. цялостната одиторска работа на ИА ОСЕС по три основни програми беше обект на детайлни проверки от Европейската комисия (по оперативни програми „Околна среда“ и „Развитие на човешките ресурси“) и Европейската сметна палата (по ОПХ ФЕПНЛ). Европейските одитори повториха работата на Одитния орган по 17 проекта. Съгласно подхода на ЕК и ЕСП, те одитират в страните-членки само и единствено работата на Одитните органи, като в резултат на това дават становище за цялата система за управление и контрол по програмите (включително управляващите и сертифициращите органи). В заключение одиторите от ЕК и ЕСП дадоха положителни становища и оцениха високо професионалното ниво на работата на ИА ОСЕС.

- **Актуализирана методология за осъществяване на одитните дейности по фондове и програми на ЕС**

През 2020 г. Одитният орган извърши преглед на одитната методология и съответно Наръчникът за одит на средствата от ЕС на ИА ОСЕС беше актуализиран, както следва:

- На 12.03.2020 г. бяха одобрени 12 образци на работни документи: одитен план за одит на операциите и контролни листове за проверка на процедури за избор на изпълнител по ЗОП и PRAG;
- На 11.12.2020 г., във връзка с изменения в приложимите регламенти и указания на ЕК, бяха променени практическите ръководства за одити на системите и одити на операциите, включително нови контролни листове за проверка на методики за опростени разходи, за генериращи проходи проекти, за финансови инструменти, за държавни помощи и за одити на отчетите.

- **Актуализиране на одитните стратегии по оперативните програми и по програмите за ТГС**

През месец февруари 2020 г. бяха предоставени на Европейската комисия актуализираните одитни стратегии по всички 9 основни оперативни програми и трите програми за ТГС по външните граници на ЕС. През месец юли 2020 г. допълнително беше актуализирана стратегията за одит по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ относно подхода за избор на извадки, в съответствие с Третата информационна бележка на ЕК до Одитните органи във връзка с кризата, възникнала в резултат на пандемията от COVID.

През месец декември 2020 г. всички одитни стратегии са обновени въз основа на актуализирана оценка на риска. Вzeti са предвид резултатите от извършената одитна дейност по съответните програми и рисковете при реализиране на мерки по ЕСИФ за ограничаване на икономическите и социалните последици от кризата във връзка с COVID.

- **Работни срещи и обучения за споделяне на практиката на Одитния орган**

През 2020 г. Одитният орган е провел 83 официални работни срещи чрез различни електронни платформи с одиторите от ЕК и ЕСП и със служители от Управляващите и Сертифициращия органи. Директорът на Правната дирекция на ИА ОСЕС е провел он-лайн 2 обучения на тема нередности в областта на обществените поръчки и обсъждане на практически казуси със 120 участници - представители на Управляващите органи на ОПОС и ОПРР и бенефициенти.

- **Анализ на нередностите, установени от Одитния орган**

През 2020 г. е изготвен традиционният годишен Анализ на нередностите, установени от Одитния орган при извършените през 2019 г. одитни ангажменти. Към анализа е приложен обновеният и актуализиран документ „Обобщение на срещаните в практиката на Одитния орган нарушения за ограничителни изисквания и насоки за избягването им“. Посочените документи отразяват резултатите от проверките, извършени през 2019 г. в рамките на изпълнените одитни ангажменти от ИА ОСЕС в качеството ѝ на Одитен орган за програмен период 2014-2020 по програмите, съфинансирани от ЕФРР, ЕСФ+, КФ и ФЕПНЛ. Документите са изпратени на всички органи от системата и съответните министерства, с цел да бъдат запознати с актуалния подход на Одитния орган и ЕК. Описаната практика подпомага УО да верифицират законосъобразни разходи, а бенефициентите - при провеждане на обществени поръчки да не допускат посочените нередности.

Анализът и обобщението са публикувани на интернет страницата на ИА ОСЕС на адрес: <https://aeuf.minfin.bg/bg/page/25>

V. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

С цел качествено и срочно изпълнение на одитните ангажименти, Одитният орган продължава да приема като основен свой приоритет осигуряване на оптимален брой квалифицирани одитори и текущо повишаване на тяхната професионална квалификация, знания, умения и мотивация.

Към 31 декември 2020 г. целият одиторски и ръководен състав притежава сертификат „Вътрешен одитор в публичния сектор“, като допълнително международни одиторски сертификати притежават: трима одитори - Certified Fraud Examiner, петнадесет одитори - Certified Government Auditing Professional, четирима одитори - Certified Internal Auditor, двама одитори - Certified Information System Auditor.

За повишаване на квалификацията на одиторите през отчетния период е осигурено участие в 13 бр. специализирани он-лайн обучения, пряко свързани с управлението и одита на средства от ЕС. По време на тези семинари са обсъдени следните теми: държавни помощи, обществени поръчки, информационна сигурност, управление на киберрисковете, ИТ одит, борба с измамите и др.

През изтеклата година съществена роля за поддържането на адекватни знания и умения на одиторския персонал имаха проведените чрез различни електронни платформи вътрешни обучения и срещи. Регулярното провеждане на такива он-лайн срещи в различни формати с участието на ръководителите на одиторски екипи и одиторите даде възможност за обмяна на опит и съществено допринесе за ефективния контрол и осигуряване на качеството на одиторската работа в затруднените условия, наложени от пандемичната ситуация.

VI. ПЛАНИРАНИ ОДИТНИ АНГАЖИМЕНТИ ЗА 2021 Г.

В съответствие с Годишния план за одитната дейност за 2021 г. Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ следва да изпълни следните основни одиторски задачи:

- актуализиране на одитната методология и актуализиране на стратегиите по оперативните програми, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и по програмите за трансгранично сътрудничество;
- извършване на одити на системите с цел предоставяне на независима и обективна оценка относно правилното функциониране на системите за финансово управление и контрол по всички девет оперативни програми, финансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ, КФ и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, програма „Еразъм+“, програмите за трансгранично сътрудничество, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежкия финансов механизъм и др.;
- изготвяне на доклади от проверки на проекти, съдържащи независимо становище относно законосъобразността и верността на сертифицираните разходи, финансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ, КФ и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, програма Еразъм+, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежкия финансов механизъм и др.;
- проверки на отчетите по оперативните програми, програмите за трансгранично сътрудничество и програма Еразъм+, с цел изразяване на становище относно тяхната пълнота, точност и достоверност;
- изготвяне и представяне на Европейската комисия и други донори на годишни контролни доклади и одиторски становища относно правилното функциониране на

системите за управление и контрол и законосъобразността и редовността на сертифицираните разходи по съответните програми;

- извършване на дейности по потвърждаване на предвидените разходи и одитни процедури по Механизма за възстановяване и устойчивост.

Настоящият доклад е изготвен на основание чл. 56 от Закона за администрацията и чл. 8, ал. 1, т. 5 от Устройствения правилник на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“.

Людмила Рангелова,

Изпълнителен директор